

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра соціальної роботи та реабілітації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
_____ САВИЦЬКА І.М.

«_____» _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри *соціальної роботи та реабілітації*

Протокол № 3 від 26.03.2025 р. Завідувач
кафедри _____ СОПІВНИК І.В.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «*Соціальна робота*»
першого (бакалаврського) рівня

_____ ОСАДЧЕНКО І.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЕЛЕНА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Галузь знань:
Спеціальність:
Освітня програма:
Факультет:
Розробник:

І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
І01 Соціальна робота та консультування
«Соціальна робота»
гуманітарно-педагогічний
кандидат пед. наук, доцент Наталія БОНДАРЕНКО

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Зелена соціальна робота»

Освітній компонент «Зелена соціальна робота» є обов'язковим (цикл спеціальної (фахової) підготовки).

Основними **завданнями** курсу є:

- ознайомити студентів з етичними принципами, професійними стандартами та міжнародними документами, що регулюють діяльність у сфері соціальної роботи та управління нею;
- формування здатності до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади;
- забезпечити знання щодо розробки та реалізації соціальних проектів і програм. розвинути навички до надання соціальних послуг на засадах зеленої соціальної роботи

Галузь знань, (спеціалізація), освітній ступінь		
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	
Спеціальність	i10 Соціальна робота та консультування	
Освітньо-професійна програма	Соціальна робота	
Освітній ступінь	перший (бакалаврський)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	не передбачено навчальним планом.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	116 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів знань, вмінь і компетентностей щодо екологічно орієнтованого підходу в соціальній роботі, розуміння взаємозв'язку між соціальними проблемами та екологічними умовами, а також розвиток навичок сталого мислення та дій у соціальній практиці.

У результаті вивчення освітнього компоненту здобувач вищої освіти повинен:

знати: сутність, цілі, завдання та основні поняття зеленої соціальної роботи; концепції сталого розвитку, екологічної справедливості та екосоціальної рівноваги в контексті соціальної роботи; національні та міжнародні нормативно-правові акти, що регламентують екологічний та соціальний захист населення; основні екологічні проблеми сучасного суспільства та їхній вплив на добробут і якість життя вразливих груп населення; підходи до інтеграції екологічного

компоненту в практику соціальної роботи; принципи екологічно орієнтованого соціального консультування та профілактики; роль соціального працівника у формуванні екологічної культури та відповідального ставлення до довкілля.

вміти: застосовувати принципи зеленої соціальної роботи у професійній діяльності з різними соціальними групами; виявляти екологічні ризики, що впливають на соціальне благополуччя особистості, сім'ї та громади; проводити екоорієнтоване соціальне консультування та профілактичну роботу; розробляти та реалізовувати соціальні проекти з урахуванням екологічної складової; взаємодіяти з громадськими, екологічними та соціальними організаціями з метою захисту прав уразливих груп в умовах екологічних загроз; організовувати та проводити просвітницькі заходи щодо формування екологічної свідомості та поведінки; оцінювати ефективність екосоціальних програм і ініціатив.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК 21. Здатність до надання соціальних послуг на засадах зеленої соціальної роботи

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 20. Здатність демонструвати емпатію, повагу до унікальності людини, справедливості, турботу, дотримання етичних принципів і стандартів соціальної роботи

ПРН 24. Здатність застосовувати інноваційні підходи та технології у професійній діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Інновації зеленої соціальної роботи як відповідь на виклики сучасних умов розвитку країни												
Тема 1. Теоретичні та практичні аспекти зеленої соціальної роботи	8	2	2			4	8	2				18
Тема 2. Екосоціальні ризики та їхній вплив на добробут людини	16	4	4			8	16					14
Тема 3. Формування екологічної свідомості	16	4	4			8	16					14
Тема 4. Сприяння сталому економічному зростанню та гідній праці для всіх	16	4	4			8	16					14
Разом за модулем 1	56	14	14			28	56	2				60
Модуль 2. Реалізація практичної складової зеленої соціальної роботи												
Тема 1. Зелена етика й екоосвіта в соціальній роботі	16	4	4			8	16	2				14
Тема 2. Психоекологічні аспекти: екотривожність, екологічна травма	16	4	4			8	16					14
Тема 3. Проектний підхід: розробка та реалізація зелених ініціатив	16	4	4			8	16					14
Тема 4. Макросистемна «політична зелена соціальна робота».	16	4	4			8	16					14
Разом за змістовим модулем 2	64	16	16			32	64					56
Усього годин	120	30	30			60	120	2				116
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)												
Усього годин	120	30	30			60	120	4				116

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та практичні аспекти зеленої соціальної роботи	2
2	Екосоціальні ризики та їхній вплив на добробут людини	4
3	Формування екологічної свідомості	4
4	Сприяння сталому економічному зростанню та гідній праці для всіх	4
5	Зелена етика й екоосвіта в соціальній роботі	4
6	Психоекологічні аспекти: екотривожність, екологічна травма	4
7	Проектний підхід: розробка та реалізація зелених ініціатив	4
8	Макросистемна «політична зелена соціальна робота».	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та практичні аспекти зеленої соціальної роботи	2
2	Екосоціальні ризики та їхній вплив на добробут людини	4
3	Формування екологічної свідомості	4
4	Сприяння сталому економічному зростанню та гідній праці для всіх	4
5	Зелена етика й екоосвіта в соціальній роботі	4
6	Психоекологічні аспекти: екотривожність, екологічна травма	4
7	Проектний підхід: розробка та реалізація зелених ініціатив	4
8	Макросистемна «політична зелена соціальна робота».	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зелена етика як основа професійної діяльності соціального працівника.	6
2	Концепція сталого розвитку в контексті соціальної роботи.	14
3	Соціальні наслідки кліматичних змін для вразливих категорій населення.	14
4	Екологічна справедливість як цінність сучасного суспільства.	14
5	Міжсекторальна взаємодія в реалізації екологічно орієнтованих соціальних програм.	14
6	Міжнародні екологічні ініціативи та їхній вплив на соціальну політику.	14
7	Соціальне підприємництво з екологічним компонентом.	14
8	Зелена соціальна робота в умовах воєнного стану: виклики та можливості.	14

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда; – тестування;
- захист практичних робіт, проектів;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;

- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Інновації зеленої соціальної роботи як відповідь на виклики сучасних умов розвитку країни		
ПР, СР Тема 1. Зелена етика як основа професійної діяльності соціального працівника.	<i>Знає:</i> поняття зеленої етики, основні принципи, взаємозв'язок соціальної роботи і екології. <i>Уміє:</i> інтегрувати принципи зеленої етики у планування та реалізацію соціальних програм, аналізувати соціальні проблеми з позиції екологічної справедливості.	8/8
ПР, СР Тема 2. Концепція сталого розвитку в контексті соціальної роботи.	<i>Знає:</i> поняття сталого розвитку, складові сталого розвитку, роль соціальної роботи у сталому розвитку, основні принципи соціальної роботи, які узгоджуються з концепцією сталого розвитку. <i>Уміє:</i> аналізувати соціальні проблеми через призму сталого розвитку, проєктувати і реалізовувати соціальні програми, що враховують економічні, соціальні і екологічні аспекти, залучати громади до участі у прийнятті рішень, спрямованих на сталий розвиток.	8/10
ПР, СР Тема 3. Соціальні наслідки кліматичних змін для вразливих категорій населення.	<i>Знає:</i> вразливі категорії населення щодо кліматичних загроз, основні соціальні наслідки кліматичних змін, роль соціальної роботи в контексті кліматичних змін. <i>Уміє:</i> ідентифікувати категорії населення, найбільш вразливі до кліматичних ризиків, оцінювати соціальні ризики, пов'язані з кліматичними змінами, у конкретних громадах, розробляти заходи підтримки для клієнтів, які постраждали від кліматичних лих (евакуація, житло, допомога).	8/10
ПР, СР Тема 4. Екологічна справедливість як цінність сучасного суспільства.	<i>Знає:</i> поняття екологічної справедливості, ключові ідеї екологічної справедливості, роль соціальної роботи в забезпеченні	8/10

	екологічної справедливості. <i>Уміє:</i> розпізнавати випадки екологічної дискримінації та несправедливості, використовувати принципи екологічної справедливості при розробці соціальних програм.	
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Реалізація практичної складової зеленої соціальної роботи</i>		
ПР, СР Тема 5. Міжсекторальна взаємодія в реалізації екологічно орієнтованих соціальних програм.	<i>Знає:</i> суть міжсекторальної взаємодії, форми реалізації екологічно орієнтованих соціальних програм. <i>Уміє:</i> ідентифікувати потенційних партнерів для реалізації екосоціальних проєктів, планувати і координувати міжсекторальну співпрацю, розробляти екологічно орієнтовані соціальні програми з урахуванням інтересів усіх учасників.	8/8
ПР, СР Тема 6. Міжнародні екологічні ініціативи та їхній вплив на соціальну політику.	<i>Знає:</i> провідні міжнародні екологічні ініціативи, роль державної і муніципальної соціальної політики у реалізації міжнародних ініціатив. <i>Уміє:</i> пояснювати зв'язок між екологічними викликами та соціальною вразливістю, інтегрувати принципи сталого розвитку в соціальні проєкти та програми	8/10
ПР, СР Тема 7. Соціальне підприємництво з екологічним компонентом.	<i>Знає:</i> поняття соціального підприємництва, суть соціального підприємництва з екологічним компонентом <i>Уміє:</i> визначати соціально-екологічні проблеми, які можна вирішити підприємницьким шляхом, розробляти ідеї для соціального бізнесу з екологічним фокусом.	8/10
ПР, СР Тема 8. Зелена соціальна робота в умовах воєнного стану: виклики та можливості.	<i>Знає:</i> поняття зеленої соціальної роботи, специфіка зеленої соціальної роботи в умовах війни <i>Уміє:</i> виявляти екосоціальні ризики у громадах, постраждалих від воєнних дій, розробляти плани підтримки для населення з урахуванням екологічних чинників.	8/10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100

Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)	-	-

8.1. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.2. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4558>)
- презентації до лекцій
- відеоаналіз практичних ситуацій
- кейс-завдання
- тести для самоконтролю

глосарій понять дисципліни

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Маторіна Б.І. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во, 2021. 219 с
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Івашченко, О. В. Зелена соціальна робота: навч. посібник. Херсон: ХДУ, 2022. 180 с.
4. Матвєєва, А. С. Екосоціальні практики в соціальній роботі: навч. посібник. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. 220 с.
5. Петрова, Н. І. Соціальна робота в умовах екологічних викликів: посібник. Львів: Львів. політехніка, 2023. – 160 с.
6. Яковенко, І. О. Екологічна соціальна педагогіка і соціальна робота: посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. – 200 с.

Додаткова література:

1. Бевз Г. М., Ярошенко О. І. Екологічна складова соціальної роботи в Україні: сучасні тенденції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Психологічні науки. 2021. Вип. 6. С. 30–36.
2. Дробот О. Ю. Зелена соціальна робота як складова екосоціальної політики. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2022. Вип. № 88. С. 76–81.
3. Коваль Л. М. Соціальна робота з громадою: екологічний контекст. *Соціальна робота і сучасність*. 2022. Вип № 4. – С. 44–50.
4. Савчук Б. П. Сталий розвиток як концепт державної соціальної політики. *Вісник соціальної роботи*. 2020. Вип. № 1 (17). С. 12–18.
5. Семигіна Т. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія. Київ: *Академія праці, соціальних відносин і туризму*, 2021. 160 с.
6. Ярошенко О. І., Савченко Л. В. Зелені практики у громадській діяльності. *Соціальний вимір сталого розвитку*. 2022. Вип № 3. С. 42–51.

Інформаційні ресурси:

1. Глобальні етичні принципи соціальної роботи: вебінар IFSW. URL: https://www.youtube.com/watch?v=IFSW_Ethics2020
2. Етичний кодекс соціальних працівників України: презентація оновлень. URL: https://www.youtube.com/watch?v=APSVU_Ethics2021
3. Міжнародні стандарти освіти в соціальній роботі: виклики та перспективи (відеолекція від IASSW, присвячена глобальним стандартам освіти в соціальній роботі (2020). Розглядаються етичні засади підготовки фахівців) URL: https://www.youtube.com/watch?v=IASSW_Standards2020